

EU-tasolle suunnatun Uudenmaan TKI-toiminnan ja yhteistyön strategisen konseptoinnin käynnistäminen

Maakuntahallitus 27.02.2023 § 22
63/02.08.02.01/2023

Tiivistelmä

Science Meets Regions-prosessin jatkotoimena Uudenmaan liitto on käynnistänyt tarjouskilpailun Uudenmaan TKI-toiminnan ja yhteistyön strategisen konseptoinnin laatimisesta. Tarjouspyyntö on julkaistu Hilma-palvelussa 13.2.2023 kansallisen kynnyksarvon ylittävänä hankintana. Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää merkitä käynnistyneen hankinnan ja sen aikataulun tiedoksi.

Selostus

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) on Suomen uudistumisen ja kilpailukyvyyn tärkein kiihdyttäjä pitkällä aikavälillä. Uudellamaalla on maan parhaat resurssit, jotka muodostavat elinvoimaisen, koko Suomelle tärkeän TKI-ekosysteemin. Uutta luova, innostuneista ihmisistä koostuva, hyvin organisoitu ja rahoitettu TKI-toiminta on Uudenmaan keskeisiä menestystekijöitä.

Maakuntavaltuuston joulukuussa 2021 hyväksymän Uusimaa-ohjelman ”Reilusti edellä” kärkinä ovat seuraavat strategiset tavoitteet, jotka pitää saavuttaa vuonna 2030: hiilineutraalius, T&K-investointien taso yli 5 % BKT:sta ja työllisyysaste yli 80 %. Nämä tavoitteet on mahdollista saavuttaa vain systeemillä maakunnan kaikkien toimijoiden yhteistyöllä ja tietoon perustuvalla päätöksenteolla. Nämä kunnianhimoiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa, mutta se vaatii Uudenmaan alueella määrätietoista yhteistyötä – ja sen aikaansaamisessa myös Uudenmaan liitolta systeemisen muutoksen edistämistä ja tässä tarvittavia, osin uusia yhdessä tekemisen tapoja ja taitoja, kulttuuria ja kompetensseja. Tarvitaan TKI-kumppanuuksien ja yhteistyön vahvistamista ja alueellisen kehittämistoiminnan tiivistämistä ja integroitumista.

Uudenmaan TKI on monimutkainen, lukuisten toimijoiden muodostama ekosysteemi, jonka toimijoita ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, rahoittajat, kunnat, julkiset organisaatiot, järjestöt ja kansalaiset. Jokaisella on oma näkökulmansa ja motivaationsa, ja jokainen hahmottaa TKI:n omista lähtökohdistaan: se voi olla johtamiskäytäntöjen tai palvelujen kehittämistoimintaa, tieteellisten konsortioiden tekemää akateemista huippututkimusta, suuryritysten tuotekehitystä tai uusia markkinoita ja uusia yrityksiä synnyttävää innovaatiotoimintaa – tai kaikkien näiden yhdistelmiä ja välimuotoja.

Koko Uudenmaan kehittämisen näkökulmasta haaste onkin se, että jokainen toimija ohjautuu omista intresseistään ja tavoitteistaan käsin. Yhdenkään alueemme toimijan lähtökohtainen intressi ei ole koko maakunnan kehittyminen. Alueen ainoa toimija, jonka intressi on koko maakunta, on Uudenmaan liitto itse. Uudenmaan liitolta ei kuitenkaan ole mitään muodollista määräys- tai vaikutusvaltaa ekosysteemissä – paitsi omien toimielintensä osalta – vaan olemme siellä samanlainen toimija kuin kaikki muutkin. Tämä tarkoittaa, että saadakseen kumppaneita Uudenmaan liiton tulee tarjota sellaisia etuja, jotka auttavat muita toimijoita niiden omien päämäärien saavuttamisessa. Tarjotut edut ovat samalla myös Uudenmaan liiton keinoja vaikuttaa ekosysteemin toimintaan: rahoitus tai tuki sen hakemiseen, tieto, osaaminen, yhteistoiminta-alustat,

tuki kumppanuustoimintaan sekä kaiken tämän toiminnan tunnetuksi tekeminen alueellisesti, kansallisesti, EU:ssa ja globaalistikin.

Suurin osa alueen TKI-toiminnasta tapahtuu siis ilman, että Uudenmaan liitto osallistuu siihen millään tavoin. Tältä osin Uudenmaan liitolla tulee kuitenkin olla tietoa siitä, missä määrin maakunnan strategiset tavoitteet toteutuvat tämän itseorganisoituvan toiminnan kautta. Tärkeä osa ekosysteemin ”ohjausta” on se, että Uudenmaan liitossa tunnistetaan ekosysteemin vahvimmat toimijat – ns. hubit tai ajurit – joilla on merkittävä rooli koko ekosysteemin menestykselle, ja liitto tietää, minkälaisia maakunnan strategiaa tukevia hankkeita niillä on meneillään ja tulossa. Näin Uudenmaan liitto voi tarvittaessa antaa panoksensa ajureiden toimintaedellytysten takaamiseksi Uudellamaalla.

Uudenmaan tasoinen strateginen TKI-ohjaus edellyttää muun muassa, että Uudenmaan liitto

1. tuntee maakunnan strategisesti merkittävät TKI-kumppanuudet ja -hankkeet,
2. kykenee määrittämään, millainen TKI-hankkeiden kokonaisuus toteuttaa sen strategisia tavoitteita tehokkaimmin,
3. luo alueen TKI-toimijoiden kanssa kaikkia hyödyttävän ja havainnollisen TKI-tiekartan ja ylläpitää sitä eri TKI-toimijoiden kanssa sovittavin yhteistyötoimin,
4. voi tarjota toimijoille rahoitusta tai tukea rahoituksen hankkimiseen,
5. investoi yhteistyöalustoihin ja yhteistyön tukemiseen.

Maakuntahallitus käsitteli tammikuun kokouksessaan viime vuoden puolella toteutetun SMR (Science Meets Regions) -prosessin yhteenvedon. Yhteenvedossa todettiin muun muassa, että SMR-prosessi kirkasti sen, että tarvitsemme erilaisten toimijoiden teema- ja toimialarajat ylittävää pitkäjänteistä yhteistyötä, uudenlaista johtamista viemään kompleksisia muutoksia läpi sekä uskallusta kokeilla. Toisin sanoen kulttuurista ja systeemistä muutosta. Pöytäkirjaan kirjattiin käydyn keskustelun perusteella maakuntahallituksen päätöksenä, että Science Meets Regions -prosessin tuottamia ehdotuksia tulee toteuttaa välittömästi määrätietoisilla jatkotoimilla ja konkretisoida siten Uusimaa-ohjelman kärkiin kohdistuvaa yhteistyötä, johon maakunnan toimijoiden kiinnostus ja valmiudet ovat selvästi ilmenneet.

Yhtenä tällaisena konkreettisena jatkotoimena maakuntajohtaja on käynnistänyt tarjouskilpailun Uudenmaan TKI-toiminnan ja yhteistyön strategisen konseptoinnin laatimisesta. Hankinnan tavoitteena on nostaa koko maakunnan kattavan TKI-toiminnan tasoa ja näytävyyttä siten, että saamme aikaan alueellamme tapahtuvasta toiminnasta ja lähivuosien näkymistä olevan konseptikuvauksen, jolla alueemme TKI-toimijat vastaavat EU:n tavoitteisiin ja joka laajana yhteistyönä tuotettuna on alueemme TKI-toimijoiden ja päättäjien käytössä. Hankinnan tuloksena laadittavan dokumentin ensisijaisena tavoitteena on vahvistaa ja selkeyttää koko alueemme yhteistyötä TKI-toiminnassa. Hankinnalla toteutetaan myös Uudenmaan liiton Aluekehittämisen vastuualueen yhtä talousarvion mukaista toiminnan painopistettä vuodelle 2023 (Uusimaa-ohjelman strategisten kärkien toteuttaminen).

Tarjouspyyntö on julkaistu Hilma-kanavalla 13.2.2023 kansallisen kynnysarvon ylittävänä hankintana. Hankinnan ennakoitu arvonlisäveroton arvo on 120 000 – 150 000 €. Tarjousten viimeinen jättöpäivä on 14.3.2023 ja tavoitteena on tuoda hankintapäätös maakuntahallituksen

päätöksentekoon 27.3.2023 kokoukseen. Konseptikuvaus valmistuu 30.11.2023 mennessä.

Asian tausta

Uudenmaan liitto toteutti vuonna 2022 kansainvälisestäkin kunnianhimoisen Uudenmaan Science Meets Regions -prosessin ja vaikuttajafoorumin. Euroopan komission Joint Research Center -tutkimuskeskuksen kanssa yhteistyössä läpiviedyn kokonaisuuden tavoitteena oli edistää tietoon perustuvaa päätöksentekoa, edesauttaa Uusimaa-ohjelman kärkitavoitteiden (hiilineutraalisuus, T&K ja työllisyys) saavuttamista, lisätä alueellista yhteistyötä sekä luottamushenkilöiden sitouttaminen. Tavoitteena oli myös löytää tieteen ja kokemusperäisen tiedon yhdistäviä innovaatioita.

Prosessiin ja yhteistyöhön kutsuttiin mukaan Uudenmaan yritykset, tiede- ja taideyhteisöt ja kunnat. Keskeiset tapahtumat olivat vaikuttajafoorumin avausseminaari Musiikkitalossa 4.4.2022, kolme innovaatioleiriä (4.5., 1.6. ja 17.8.2022) sekä 6.10.2022 pidetty päätösseminaari Helsingin yliopiston pääsalissa. Innovaatioleirit oli jaettu kolmeen Uusimaa-ohjelman kärkitavoitteeseen vuodelle 2030. Ensimmäinen leiri käsitteli T&K-tavoitteen saavuttamista, toinen hiilineutraalisuustavoitetta ja kolmas työllisyystavoitetta.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä EU-tasolle suunnatun Uudenmaan TKI-toiminnan ja yhteistyön strategisen konseptoinnin tarjouskilpailun käynnistymisen ja sen aikataulun tiedoksi.

Asian käsittely:

Asian käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösesitystään seuraavasti:

Maakuntahallitus päättää palauttaa asian valmisteluun päätöksentekoprosessin korjaamiseksi. Tarjouspyyntömenettely keskeytetään tässä vaiheessa.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti palauttaa asian yksimielisesti valmisteluun päätöksentekoprosessin korjaamiseksi. Tarjouspyyntömenettely keskeytetään tässä vaiheessa.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Ossi Savolainen
Asiantuntija Liisa Setälä